

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК СЬОМИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Київі Велика Підвальна вул. Д. 6.
Телефон редакції 1458.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1912

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5,70	5,25	4,75	4,25	3,75	3,25	2,75	2,25	1,75	1,25	65.

Передплата на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перших шести місяців.

Ціна „Ради“ за кордоном: на рік 11 р., (27 кроп 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к., на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закордонні передплатують газету через пошти, то платять за газету по шні, встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожного місяця.
ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.
(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінити статті; більші статті, до друку негодяться, переходять в редакції 3 місяці і вистаються авторам їх коштом, а дрібні замки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.
З ПРИВІДУ надісланих до газети віршів редакція не листується.
Просьба авторів додержуватись правописю „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:

ЗА РЯДОК ПІВТІТІ, АБО ЗА КОГО МІСЦЕ:

перед текстом 20 коп.
після тексту 10 коп.
„сторонні повідомлення“ 50 коп.

За ПЕРШИЙ РАЗ платиться в ДВІчі.
Оповідки про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

ОПОВІСТІ від окремих осіб фірм і закладів, що мешають, або мають свої Головні контори чи Управління закордонно і скрізь в межах Російської Держави за ВИМІСНОЮ гідністю: Київської, Харківської, Херсонської, Орловської, та Потавської, окрім контори „Ради“,—приймаються тільки в ЦЕНТРАЛЬНІЙ КОНТОРІ ОБ'ЄВЛЕНІЙ ТОРГ. ДОМА Л. І. З. МЕТЦЛЬ і Ко. Москва, Мясницкая, довж. Сытова“ та в ОТДІЛАХ ТОГО Т.Д.: „де Петербург“,—Морская 11 Варшава, —Маршалковская 130; Вільно,—Большая 38; Лодзь—Петроковская 1 Париж,—8, площ. Барна“.

Приймається передплата

на 1912 рік

на українську газету

„РАДА“

РІК ВИДАННЯ СЬОМИЙ.

Газета політична, економічна і літературна.

виходить у Київі щодня окрім понеділків і днів після великих свят.

Рада має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-кордоном; друкує фельетони, а також статті критичні і твори красивого письменства.

ДО СПІВРОБІТНИЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили.

Рада має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, в Мюнхені, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по цей і по той бік кордону.

Ціна „РАДИ“ з приставною і пересилкою в Росії:

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5,70	5,25	4,75	4	3,75	3,25	2,75	2,25	1,75	1,25	65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб.; в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.

Пробні №№—безплатно.

Всім передплатникам, що виплатять ШЕШТЬ РУБЛІВ буде вислано

„Словник української мови“

Зібраний редакцією журн. „Кіевская Старина“, премірований Рос. Акад. Наук і виданий під редакцією і з доповненнями Б. ГРИНЧЕНКА, в 4-х великих томах. В книгарнях словник цей продається по 8 карб., без пересилки.

ЗМІНА АДРЕСИ—30 к., артистам і учням всіх шкіл—БЕЗПЛАТНО.

Адреса редакції і головної контори: у Київі, Велика Підвальна вул. Д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раді“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається: у Київі: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в Книгарні „Л.-Н. В.“, В.-Володимирська 28, 3) в Книгарні Череповського, Фундуківська 4) в крамниці „Час“, Театральна пл. 48; у Варшаві в Гр. Степури; в Одесі в крамниці Литвиненка і в україн. книгарні „Діло“, Конана 11; в Катеринославі—Книгарня Лозинська, Проспект; в Мелітополі—Можева, д. 6. Єссена у д. Завалишка; в Полтаві—Книгарня Маркевича, бульвар Котляревського; в Петербурзі—Книгарня Вольф; в Харківі—Українська Книгарня, Рибна.

Редактор В. Яновський. Видавець Б. Чкаленко.

Духовенство і вибори.

Духовенство і вибори!—сама вже озвучуєть цих слів здається чимсь неприродним і штучним, як неприродною була б озвучуєть слів: „військо і вибори“. Справді, аналогія тут цілком можлива. Військо, як службовий орган держави, до того ж окутий залізною дисципліною, ні в одній країні участі в виборах не бере. Так саме не повинно було б брати участі в виборах і духовенство, бо воно теж є службовим органом держави й теж досить акуте дисципліною. По де яких державах духовенство й не має виборчих прав, і це для його зовсім не образ. Сфера діяльності духовенства—своє особлива, не матеріальна, сфера людського духа, що підкреслюється й самою назвою: „духовенство“. І цілком неприродно бачити єреськую яреу або чернечий клубок серед гурту сучасних фракцій, смюкитів і піджаків, і, здається, що не місце пастирам духовним там, де лунають запарши „промови“ й „доповіді“ Пурішкєвичів, Маркових і Тимошківних, од яких червоні навіть зелене сукино на думських столах. Та й взагалі в сучасних парламентах часто відбуваються такі „матеріальні“ сцени, в яких духовенству не то що не личить брати активну участь, а при яких йому й бути не годиться.

Та міркування міркуваннями, а життя—жатиєм. Фактично духовенство у нас має виборчі права, й права дуже великі. У всіх трьох російських Думах духовенство було представлено досить великим числом депутатів, і можна думати, що й в червертій Думі представників духовенства буде не менше. Що робили представники духовенства в попередніх трьох Думах—ми знаємо. Перші дві Думи дали Ольгова, Бриліантова Афанасьєва, Тихвинського й інших не менш відомих діячів. Під яким же прапором стає тепер духовенство до нових виборів?

Мало вітшно уявляється картина черпершніх передвиборчих настроїв серед українського духовенства. Перш за все помічається велике зацікавлення духовенства майбутніми виборами. Відбуваються з'їзди, розсилаються заклики й агітаційна література, упряжаються спеціальні об'їзди владик по єпархіях, щоб підігріти „дух“ селських батюшок, улаштуватися наради з представниками інших партій—словом, метушня помічається дуже велика. Уже сама по собі ця метушня в рядах духовенства нездатна викликати почуття задоволення, бо віддається з таким западом політиці пристало кому-кому, тільки не духовенству.

Ще менш вітшні думки викликає той прапор, під яким духовенство стає до нових виборів. Типовим зразком у дій справі може служити залик члена Держ. Думи свящ. Трегубова, уміщений в останнім числі київських „Епархіяльних Відомостей“.

Ми знаємо, що в сучасних настроях нашого духовенства є багато робленого, навязного зовні, багато елементів примусових. Гасла даються згорі, з вищих консисторських і єпархіяльних сфер, а селське духовенство без протесту підхоплює їх. Але до якої міри повинно було здібати духовенство, до чого воно повинно було ослабути духом, щоб в такою легкістю повертатись в іграшку в руках жменьки єпархіяльних політиканів!.

В краю друїдів.

(Лист з Лондона).

Рідко коли хто чує що за цей край, а тим часом він займає своє почтене місце в лави національного, що добивається собі волі і рівноправності. Хтось десь сказав колись, що, мовляв, маленькі націоналісти більше прислужилися людськості, як величезні держави, і коли це правда, то варт бачче приглянутись до Уельса та його мешканців. Проте націоналість уельська зрештою не така то вже й маленька і в її склад уходить що найменше чотири мільйони душ. Вони, ці чотири мільйони, живуть компактною масою, заселяють

відрубну територію, мають свою довгу історичну традицію, і балакають мовою, якою балакали їх предки за часів походів на Британшюву Юлія Цезаря. Уельсе не є уміраючою народністю. Навпаки. Число людей, що розмовляють по-уельському не зменшується, а зростає, і то поруч з таким могутнім конкурентом, яким є англійська мова. Уельсоці цупко тримаються своєї національності, звичаїв, мови; і навіть тоді, як доля закидав їх в Америку, Австралію або Південну Африку, „Тавид“ (г. т. Давид), як перекиривляють уельсоці англійці, все лишається „Тавидом“.

Починаючи десь в XIII в. англійці безупинно натискали на уельську незалежність. Нарешті року 1689 Уельсе було остаточно захоплено в склад Англії. Звичайно в таких випадках політика національного пригнічення, обмежень економічних, юридичних, релігійних і що-до мови почала мзти собі місце. Аж поки не настали нові часи, і з новими ідеями нові етосунки почали розвиватися між двома народами. XIX в. звали „віком національностей“. І він приніс уельсам крим волі мови, національних шкіл, університету, ще й багато інших пільг. Але наскільки XIX в. викл. почав розкріплення і піднесення національностей, а XX енергійно продовжує цей процес і затягає в нього такі нації, які не встигли стати на тверді ноги в XIX в.—наскільки XX в. може буде ще в більшій мірі „віком національностей“, ніж був нам минулий вік.

Саме оце, Уельсе здобув блискучу національну перемогу, яку ми хотемо тут зазначити, і яка не може не викликати наших симпатій.

В Уельсі існує англійська церква, яку підтримує і утримує держава, але до якої ніхто не належить з уельсоців, крім невеликого числа душ. Уельсоці—штудидари, методисти, вєселенці, або, в однім слові, „вонокформісти“. Англійська церква репрезентувала в Уельсі воєвоєничий англійський націоналізм і була потатково насалжена там проти колишнього римо-католицизму уельської людности. Згодом уельська людність перетворилася на штудидарів, на баптистів, але до офіційної англійської церкви все належало лише те, що було, або зробилося англійське і вороже Уельсоці. Не дивлячись на це, ця англійська церква була єдина з усіх вір в Уельсі, яку було утримувало в державній окарбниці Сполученого Королівства,—королівства, до якого належить і Уельсе. Виходило отже, що Уельсе платив з своєї кишені на церкву, до котрої він не належав, а належали його національні п-ни. Крім безпосередньої підмоги від держави, англійська церква в Уельсі ще володіла великими маєтностями, які до неї дісталися через конфіскацію маєтків колишньої римо-католицької церкви Уельсоці та уельських папів, котрі не хотіли користися Англії. Історично і фактично англійська церква в Уельсі була і є елементом національно ворожим Уельсоці. Зрозуміло отже, коли уельська людність, як зростає її національний рух, все більше та більше домагалася розведення уельської англійської церкви з державою, та конфіскації церковного добра. Та мало було домагатися і бажати, і довгий час опозиція консервативних англійців стояла міцною цьому перелову. Нарешті, коли в парламенті опе запазувала ліберальна партія, підперта ірландцями, і що сама складається в великій пропорції з лібералів-уельсоців,—пришов час на задоволення уельської вимоги. Природно, великим борцем уельської справи в цім разі: був славний Ілюїд-Джордж,—сам великий уельський патріот.

Не зважаючи на уперту опозицію консервативної партії, та навіть багатьох лібералів, що в цім питанні заложили votum separatum, внесений Асквіттом „біл“ про розведення уельської церкви і держави, і конфіскації церковного добра (The Welsh Disestablishment and D.sendowment Bill), був ухвалений учора, на другім його читанню, великою більшістю голосів.

Ще отже один триумф—розуму і громадського поступу в Англії,—національного руху в недержавній країні.

London, 17 V.

С. Подолянин.

Відгуки парламентського життя

Комісія Державної Ради одногослово прийняла перехід до постійного читання проєкта про городове „положення“ в Польщі. Проєкт буде розглянуто негайно.

Фінасова комісія Д. Ради ухвалила асигнувати мільйон карб. на початкову освіту і два мил. карб. на будову шкіл. Проєкт про асигнування восьми мільйонів карб. на освіту одложено, поки Дума вирішить питання про фіксацію дев'яти мільйонів карб. на початкову освіту.

Комісія державної оборони одногослово прийняла, так звану, малу судобудівельну програму в усіх частинах, без вкорочення, і підрахований відсотком обронуок II.

На засіданні комісії державної оборони не було Гучкова, Протопопова, Федорова і инш. Через те, що не було лідерів октябристів і націоналістів, під час голосування програми судобудівництва, результат голосування зостається відкритим.

„Виржевий Відомості“ з слів якогось сановника сповідають, що коли буде відхилено обронуок судобудівництва, то Думу роспускають.

Григоревич в розмові з депутатами категорично заповідає, що флот буде будуватись в Росії а не в кордоном, і додає до цього, що програму буде здійснено в призначений час.

ПО РОСІІ.

Зміна програм дівочих гімназій. 32 члени фракції октябристів внесли в Державну Думу законопроект міркування про зміну програм навчання в дівочих гімназіях міністерства народної освіти. З приводу того, що дівчата, які скінчили гімназію і думують поступати у вищі школи, мусять держати екзамен по курсу хлоп'ячих гімназій, агадамі вище члени радять Державній Думі виробити проєкт нового закону. По цьому законі міностр народної освіти буде мати право по проханню земських, городських і інших інституцій громадського управління, товариств і окремих осіб, уводити в програми дівочих гімназій в число обов'язкових предметів навчання чужих мов і інших наук, які проходять в хлоп'ячих гімназіях та реальних школах. (Г. М.)

Одлучення од православної церкви. Кілько мєсяців тому назад академик А. А. Марков прочитав в газетях, що синод має на думці одлучити од церкви багато вчених і письменників, які висловлюють свої думки, противолежні церковному ученню. Ідуци науаотріч цьому бажанню синода, Марков звернувся до нього з проханням одлучити од церкви. Мотивує він своє прохання тим, що він не визнає догматів православної віри. Синод передав це прохання на розпорядження петербурзького митрополита Антонія, бо це питання уходить в компетенцію єпархіяльних інституцій. В церковних колах вважають, що Маркова визнають одважним од віри, але сам він одповіди на своє прохання не одержував. (П. В.)

Учительські курси. В Петербурзі учительські курси мають одкрити од 3 іюня по 15 іюля цього року. Курси будуть мати два секції—природнао-історичну та гуманітарну. Плата—10 карбов. При курсах буде організована педагогічна виставка.

В Москві для вчителок і вчителів впорядкують лекції од 1-го іюня до 3-го іюня педагогічні курси товариства учителів. При курсах буде впоряджено виставку. В Київі курси організує фребельське товариство од 3 іюня до 8 іюля. Плата—10 карб. Крім того курси мають впорядити в Саратові, в Полтаві, в Смоленській губернії, в Харківі, в Чернігові, в костромській губернії, в ставропольській, в ярославській, в пермській і в багатьох інших губерніях. По „ручному труду“ впорядкують курси для вчителів при тифліському учительському інституті од 5 іюня до 15 іюля і при петербурзькому учительському інституті—од 20 іюня до 1 августа. В Казані організують курси селсько-господарські. В Орлі—курси церковного співу. (Ш. і Ж.)

Літній театр Київського Купецького Зібрання.

Трупа українських артистів М. САДОВСЬКОГО.
Сьогодні, 11-го травня (мая) **ЖИДІВКА ВИХРЕСТКА** виставлено буде
др. на 5 д. Тогобачного. Завтра, 12-го **Вій** фант. феєрія-опера на 4 дії, з алофоном вистави не буде. У неілю, 13-го, Кронштинського. Книжки продаються в 11 год. ранку до 2-х год і від 6 до 11 год. вечора. Початок у 8 1/2 год. вечора.
Особи, що в'їла квитки в театр, за вхід в сад не платять.
Відповідальн. режисер М. Садовський.

В Суботу, 12 мая вийде з друку восьма книжка „СВІТЛА“

З М І С Т:
С. Ефремов. Живий пам'ятник. Пам'ята Б. Гринченка.
С. Черкасов. Народній учитель. З нагоди 2-х роковин смерті Б. Гринченка.
Д. З. Бір. Аппердеція й рідна мова в школі.
С. Сірополо. Певний шлях.
С. Русова. 60 літні роковини „Хатини Дідька Тома“.

Ціна книжки 50 коп.
Передплата на рік 4 карб., За кордон 5 карб.

Передплата приймається в конторі редакції „СВІТЛА“, у Київі, В.-Володимирська, 93.

Передплатувати „Світло“ можна ще у Київі: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в книгарні Л.-Н. Вистяка, В.-Володимирська 28, 3) в крамниці „Час“, Театральна площа 48, 4) в книгарні С. Череповського, Фундуківська 4, 5) в Харківі, в Українській книгарні, Рибна 25, 6) в Полтаві, в книгарні Г. Маркевича, ул. Котляревського, 7) в Катеринославі, в книгарні Лозинської, 8) в Одесі, в книгарні „Діло“, Конана 11, 9) в Одесі, в книгарні „Просвіта“, Ніжинська, 53.

Редактор-Видавець Л. Шерстюк.

Українські книжки

в Петербурзі продаються у Н. П. Карбаснікова, Гостинний двір № 19.
10-61-9

—ша ЗУБНА лікарня.

Прорізна Ю. ПРИ ЛІКАРНІ ХИРУРГІ.
Спеціальна кожно-венерич. лічебниця
д. № 16 Михайлівська. Порида 50 к. Пр. 10—2 дв. та. 7—9 веч. Од 5—7 веч.завідуюча лічбн. Д-р Гольдберг, приймає у себе Ж 16, В. Васильківська.

ми власниками—І. Ревюю, П. Зінковим та іншими. Розділ землі села Зюбрихи, копельсько-попівської волости.

Сельський банк. Цими днями складено й надруковано справоздання про діяльність сільського банку графині Олександри Браунської в м-чку Білій Церкві, Васильківського повіту, за минулий 1911 рік. З справоздання, між іншим, видно, що банк впродовж року зробив обороту загалом на—2033660 карб. 30 коп. Чистого прибутку банк дістав за рік—9679 карб. 84 к. Прабуток поділено так: членам ради банка—1935 карб. 96 к., директору банка—483 карб. 99 к., в капітал забезпечення служачих—837 карб. 50 к., в запасний капітал—2207 карб. 79 к., решту поділено між членами ревізійної комісії, основним капіталом і капіталом для видання позик під заклад селянської землі.

3 Волни. Нещастя. В дубенській земській лікарні недавно прийшла стара баба, слаба на працю. Говорила вона через силу, бо працю добралась аж до липця. Ця баба прохала фершаві, щоб вона прийняла її в лікарню. Ті одмовились, бо в лікарні йшов ремонт. Тоді баба пішла до річки і кинула в воду, та її врятував городовий.

3 Поділля. Кооперативні справи. Деякі споживачі крамляні на Поділлі у відповідь земському інструкторові Д. Ворнікову на запрошення подати відомості про своє життя надіслали бумажки приблизно такого змісту:

Зважаючи на те, що ватерч про став споживачою кооперативу на Поділлі друкуватиметься в органі, який далеко стоїть од наших місцевих інтересів, ми лямаємо ваші запитання без відповіді!

Шахрайство. В Каменець-Подільську видавця сесія одеської судової палати при участі сословних представників почала розбирати діло бургомістра камецько-подільського городського голова, Михалевица, та бувших членів тієї ж управи, яких обвинувачують за бездіяльність та злочинства по службі. Злочинство—крадіж діаволднем управи Маковоським грошей коробочних зборів (71 тисячу карб.) та всякі підлоги. Все це робилось на протязі кількох років, з 1893 по 1906 рік.

На залізниці. Для потреб подільської залізничної в межах прокурорського повіту експропріровано 1770 десятин землі. Щодня на залізничні прабуває багато грабарів. Робота йде жваво. Почали уже будувати в багатьох пунктах станції. Ціна на землю навколо нових станцій дуже побиляла.

Заборона. По наказу губернатора в Прокурорів поліція одбрала підписи од євреїв-крамарів про те, що вони не будуть продавати грамофонних кружок реалізаційного змісту. Ці кружки дозволено продавати тільки християнам. Таку ж підписку поліція одбрала і од кам'янецьких євреїв.

3 Харківщині. Суд. "Рвчи" телеграфують: У харківській судовій палаті розглянуто діло Котляра, що вчинив оцір урядників. Котляра засудили на заслання в каторжні роботи на чотири роки.

Харківський окружний суд засудив робітника Тарасенка, який вчинив чимало душогубств, до безстрашної каторги.

3 Катеринославщині. Концерт. 13-го априля в Катеринославі у Зімьному театрі відбувся глядізний салда-

ський концерт сполученого хору трьох полків; цей хор переважно співав українські пісні, які, у виконанні великого та гарного хору в 150 чоловік, мали великий успіх.

Лекції українською мовою. З м. Петриківки, новомосковського повіту, наш кореспондент пише: Місцевий лікар Кудрицький впорядив по всіх земських школах лекції українською мовою з чарівним ліхтарем.

Галичина.

(Од власних кореспонденцій).

Відгуки подій в львівській духовній семінарії. В львівських газетах з'явилась звістка, що з приводу відомих подій в львівській семінарії, які викликали її тимчасове закриття, депутат москвофіл Марков вніс в парламент інтерпеляцію, де доводив, що учні-українці хотіли живою мовою випхнути в семінарії 11 учнів-москвофілів. На підставі цієї заяви Маркова міністерство юстиції доручило львівській державній прокуратурі потягти до уголовної відповідальності 205 семінаристів-українців. Прокуратура постановила допитати в першу чергу ректора семінарії о. Боляна, який має дати пояснення про ці події.

Проти українського у-та у Львові. В Відені прийшли польські депутати: од ради народової, од львівської городської думи і од г. Тарнополья і його повіту. Депутати ці мають висловити протест проти одкриття українського у-ту у Львові.

Справа з пам'ятником Т. Г. Шевченкові.

Асігування управи. В об'єднаній комітет при київській гор. управі надійшло від уманської город. управи 100 карб.

Від галицького музично-вокального драматичного товариства надійшло 81 карб. 95 коп.—прибуток від вето-ра, впорядкованого т-вом.

Зібрання уповноважених київської спілки установ дрібного кредиту.

9 мая, перед відкриттям зібрання група членів (28 душ) подає писану ваяву про те, щоб на кожне засідання вибирати нового председателя. Предидатель зібрання д. Генерал залімає засідання, і закритою бюллетеновою відбуваються вибори нового председателя. Предидателем вибрано д. Дубравського. Засідання починається у 10^{1/2} год. раку.

О. О. Беретті докладає зібранню вироблений ним текст привітальної телеграми міжнародному кооперативному з'їздові. Текст ухвалюється. Потім читається привітальна телеграма, яку прислав урядуючий московського народнього банку. Зібрання ухвало послати відповідь на привітання.

Після цього зібрання переходить до розгляду питання про видання спілкою місцевого журналу, присвяченого кредитовій кооперативу в губернії.

В дебатах по цьому питанню деякі промовці висловлювалися за те, щоб переробити "Хроніку уречдженій мелкаго кредита" в місцевий орган, а "Хроніку" з'єднати з "Сплотчиною", але проти цього встав О. Беретті.

Після дебатів зібрання постанов-

ляє доручити правління і раді спілки скласти комісію для детальної розробки проекту видання журналу і як що до 1-го януаря 1913 р. відбудуться зібрання уповноважених, то винести на затвердження зібрання, а як що таке зібрання не відбудуться, то почати видавати журнал з 1 януаря 1913 р. На видання зібрання асігуа 3000 карб.

Далі зібрання переходить до розгляду кредитів всіх т-в, які входять в спілку.

При розгляді обрахунку витратків спілки, зв'язаних з управлінням, з приводу жалування ревізорів, виступає д. Степаненко з пропозицією побильшити ревізорів жалування в 55 карб. на 100 у місяць, бо праця ревізора дуже важка і та плата, яку спілка зараз платить ревізорів, несправедлива, це е експлоатація людської праці, чого в кооперативах не повинно бути. Пропозиція д. Степаненка одголосо ухвалюється.

Далі розглядається і затверджується пропозиція ради і правління спілки про дозвіл правліанию кредитів вивести од імені спілки.

Після перерви на обід, зібрання розглядає питання про підготовку кредитових кооперативів до участі в київській краєвій виставці 1913 р. і про скликання в 1913 р. кооперативного з'їзду у Києві. Спілка має на думці умістити свої експонати в одному з земських павільонів, місце для яких спілка сподівається одержати од земства дурно.

Д. Сосенко той думки, що кооперативні настільки вироста, що для неї потрібен власний павільон.

Д. Бузович радить, щоб на майбутній виставці виставлено було експонати не тільки од кооперативів Київщини, але й од всіх Росії, а це тим більш потрібно, що під той час мається на думці скликати у Києві всеросійський кооперативний з'їзд.

Зібрання ухвало питання про участь в київській виставці в редакції правління і ради спілки.

Спілку розглядається і затверджується проект про скликання в 1913 р. у Києві підчас виставки всеросійського кооперативного з'їзду.

З'їзд має бути поділений на 4 секції: кредитової, потребительної, сільсько-господарської і промисловельної, з тим, щоб по загальним питанням ці секції упоряджували загальні зібрання, а по спеціальним висловили остаточні постанови.

Далі розглядається питання про колективне страхування од огню мабля кредитових кооперативів і призначення агентури по страхуванню життя.

Зібрання розглянувши ці умови страхування од огню, які пропонують страхові т-ва "Якорь", "Русский Лойд" і "Перше Російське", а також ті умови страхування життя, які пропонує "Перше Взаимное общество страхования жизни", виваило ці умови для спілки важкими і через це доручило д. Беретті виробити проект видного страхування.

По питанню про згоду спілки з київським губернським земством про гуртові закупки і взаємодіювання спілки і губерньської земської каси дрібного кредиту, вивають гострі дебати між членами з'їзду і представниками земства з приводу того, що земська управа по деяким пунктам угоди нічого не зробила і, як видно, ця справа тепер управу не цікавить.

Далі затверджується розмір комісійної плати спілці за посередницькі

операції, вислухується справоздання про ті т-ва, які були обривзовані, і робиться постанова про те, щоб за ті ревізії, які повторюються у даному т-ві через негарне ведення діла т-вом, або які відбуваються по проханню т-ва, оплачувались в розмірі дійсної вартости провід і по 2 карб. суточних ревізорів. Така ж ошлата видатків наладається на т-ва, які викликають ревізора спілки для присутности на зібранні або для інструкторування.

Правління докладає про ті зміни в операційних правилах, які зробило управління дрібного кредиту. Правління визнає ці зміни важкими і через це пропонує зібранню уповноважити правління спілки клопотатись, щоб оставлено було ту редакцію, яка була вироблена зібранням уповноважених т-в 25—26 севтіября 1911 р.

Пропозиція ухвалюється. Потім робиться постанова про те, щоб служачі по вільному найму а другого року служби мали право на щорічний одпуск на протязі одного місяця з тим, щоб таким служачим йшло жалування підчас одпуску і щоб підчас одпуску членів правління зяміщав кандидат.

Правління докладає зібранню, що на установаму зібранні акціонерів московського народнього банку 28—30 марта ц. р. було піднято питання про заснування у Києві комісіонерства або одліну цього банка, і через це правління визнає за потрібно проинти правління московського народнього банку, як що таке комісіонерство буде засновано, то, щоб управління ним було видано спілці.

Д. О. Степаненко, каже, що та політика, яку старается провести м. н. банк, що од провинції, з яких він хоче брати капітали, не варта того, щоб підтримувати його в заснуванні ним у нас своїх одділів.

Він старается проводити принципи централістичні, чого в кооперативі не повинно бути. м. н. б. претендує на призначення його всеросійським. Він хоче брати з нашого краю капітали для своїх операцій, яких ми вже цілком не зможемо для своїх потреб од нього ввати, бо цей банк хоче задовольняти всю Росію, а це йому буде не під силу. Що він іменю проводить таку централістичну політику, не видно і з того, що зібрання акціонерів банка не захотіло провести у члени правління банка представника нашого краю д. Барановського. На що ж д. Барановський тепер хоче йти до моск. банку з клоном і в запропонуванням своїх послуг. Це інстатція, яка не дасть нам користі і яка до того ще проводить такі шкідливі для нас погляди. Прикладайте свої сили і кошти тут, на місці, а не несіть їх у чужі краї! Мені відомо, що скоро має бути дозвіл на відкриття "Южно-русского народнаго банка". І нам, таким чином, нема чого йти до м. н. б. Коли м. н. б. арітьєть своїх тенденцій, тоді ми а ним підемо, як вільний з вільням, рівний а рівним". (Гучні оплески).

Його підтримують д.д. Вухевич і Пожарський.

Пропозиція правління значною більшістю одкидається.

Далі розглядаються і затвержуються це деякі постанови і біжучі справи і у 10 год. веч. з'їзд оповіщено закритим.

В наших товариствах.

Концерт на честь М. В. Лисенка. 5-го мая в подільській "Провіт" відбулася літературно-музично-вокальній вечерній, присвячений М. В. Лисенкові: на сцені виставлено було великий портрет М. В., намальований для вето-ра М. Дятченком. На початку вето-ра розказано біографію М. В., яку вислухано з надзвичайною цікавістю, не вважуючи на те, що переклад заглушує на цілу годину. Співоці М. В. 1) хор дівчат ("не вмйвайтесь дрібними") та арія Оксана ("Дивчатоцьки голубовька") з оп. "Рідвяна ніч"; 2) хор русалок з оп. "Угошлева"; 3) і широку долину ("дуєт"), 4) "На півночі на круч" (дуєт); 5) "Мені однаково" (соло); 6) "Та забілила сніги" (чоловіч. хор); 7) Ой, пушу я козицька в саду" (чоловіч. хор); 8) Пісня Одарки ("Ой, на дубі ліста січється") та хор дівчат і парубків ("Так, справді на бік горе") з оп. "Рідвяна ніч"; 9) "Слава вімі"—мішаний хор з оп. "Зима й весна". Решта програми складалась з читання частини споминов М. Старичького про М. Лисенка, а деклямацій та музики.

На біжучі теми.

Весняний романс. Немає життя в нас, Нема й не було: Однеково сонні— І місто й село. Ні вибори в Думу, Ні "свята квіток"— Не маять, не валять, Не будять думок. Та ну-ж, громадянина, Проквиже, вставай!— Чого тобі треба? Я сплю, не займай. Моя хата з краю І есь і була, Мені не потрібні Громадські діла. Під соння патшани, Під соння весна Я сплю дні і ночі Щоб бачити сніг;

Во сон мій солодкий Миліший за все, Од трусів, арештів Мене він спасе. Я заповідь вваю: "Ні в що не втручайся"... Так геть же од мене, Тікай, не чепляйся!" П. Михайлович.

За кордоном.

Хворість австрійського міністра президента. Англійські газети повідомляють, що голова австрійської ради міністрів граф Штурк несподівано осліп першого мая, і всі кращі лікарі-окулісти Відня заявили, що здоровля вже не вернеться ніколи до Штурка. Осліп він од перестоми.

Вісті з війни.

З Риму повідомляють, що тепер в руках італійців вже 12 турецьких островів і більше 4000 бранців, яких партіями по 500—700 душ перевозять в Італію. Сподіваються, що цими днями італійці захоплять острови Мітілену і Хіос.

Захопивши ці острови, Італія одрізала Турцію від Малої Азії.

Італійські крейсери бомбардували гавань Мармариса, де зруйновано арсенал, казарму і інші будинки.

Турецький уряд вніс в парламент проект, щоб населення Триполі і Бенгазі було увільнено в цьому році від усяких податів.

Португальські монархисти.

Португальські роялісти-емігранти хотіли провратись в Португалію через пограничне еспанське містечко Ванде. Еспанці не хотіли пропустити португальців і ранили з них 30 душ.

Еспанський уряд заповнив португальський, що збільшить свій догляд на кордоні.

Дуже багато португальських роялістів зібралось коло пограничного містечка Бангаса. Вночі вони запалиють сигнальні ракети. Бувший король Мануель живе тепер в Швейцарії; його одвідує монархисти. Цими днями на еспанській границі арештовано 143 русинів і 40 тисяч патронів. З цього всього видно, що португальські монархисти готуються до повстання.

Вибори президента в Пенівчій Америці.

В Каліфорнії Рузвельт одержав рішучу перемогу на виборах. За нього було подано 98 тисяч голосів, тоді як за Тафта всього 52 тисячі. За Рузвельта подано 68 тисяч голосів самих жінок, які тільки в цьому штаті мають право голоса. Коли й в штаті Огайо будуть ще такі наслідки виборів, то Тафт зріється далі виставлять свою кандидатуру.

Смерть Ефрема.

Цими днями в нас вже повідомлялось про вбивство одного з сучасних найвидатніших політичних персидських діячів, Ефрема—хана. По походженню Ефрем—вірмен. Фамілія його—Давлян, родом він з Кавказу. Давно колись його судили на Кавказі за належність до вірменської революційної партії "дашнакцутон" і заслани на каторгу. З каторги Ефрем втік в Персію. Там спочатку дуже бідовав, але згодом розбагатів на підразах. Революційний рух в Персії висунав Ефрема в перші ряди. Він брав участь в багатьох брехи прохт буржуого шаха і його прихильників і виявив себе талановитим вояком, за заслуги Ефрема новий персидський уряд дав йому чин генерала і титул хана і призначив його головним оборонцем Тегерана і командуючим козакою персидською бригадою. Цими днями після одного бою Ефрема з братом буржуого шаха, Саларом-ул-Доуле, Ефрема вбито. Як кажуть вбив його підкуплений бувшим шахом козак з бригади Ефрема.

Останні вісті.

(З газет та по телеграфу).

Нарада. ПЕТЕРБУРГ. В думських кулуарах говорять, що цими днями в Лівадії вивають деякі міністри. Там одбудеться нарада з приводу найважливіших питань зовнішньої політики.

На ленських копальнях. ПЕТЕРБУРГ. Од предстваньня робітників на ленських копальнях одержано телеграму, що управління копалянь погрожує вислати робітників, коли вони не стануть на роботу. Робітники хвилюються, бо бачать, що правління хоче до прїзду ревізійної комісії вислати свідків зверстрілу робітників.

Ілюдор. ПЕТЕРБУРГ. В Петербург пішла чутка, що Ілюдор таки втік з Флоріцевої пустині.

Цариціні. В зв'язку з чутками про втечу Ілюдора а Саратова прибув у Цариціні жандармський полковник Семіоговський. Він допатував видних Ілюдорівців. Одного з них—Кононова—арештовано.

Всякі звістия.

ПЕТЕРБУРГ. З мая за московською заставою одбувся мітинг 5000 робітників. Принято резолюція про волю забавонок, союзів, зібрань і прес. Робітники послали до жандармів, що стояла поблизу, двох депутатів з проханням не перешкожати мітингові. Мітинг пройшов тихо-мирно.

Забавонок робітників і салісарів трамвайних парків не стіхав.

Серьозно зачудував драматург Неважин.

Зарегістровано товариство національного виховання імені П. А. Століпніна.

По наказу Кассо а петербурзького університета увільнено трьох студентів.

психології, і до цього часу не асимілювався духовно в руськими, не звився з ними та й ніколи не перестаєе бути самим собою".

І рядом фактів п. Аччевська повернує свою провідну думку, що українська національність має себе знати скрізь. Треба бачити,—каже вона,—як цей простий люд (мова йде про селян) глибоко переживає вражіння, навияні українською книжкою чи пісню, як захоплює його деклямування рідною мовою, як його приваблює святкування, що складається із цих пісень та цих живих йому віршів рідних поетів". І закінчує оповідання про цікаві й глибоко повчаючі факти з своєї педагогічної діяльності висновком: "Ці якоряві життєві факти служать конкретними доказами того, наскільки мають рацію всі педагоги, що обстоють за навчання у школах рідною мовою і на малюнках рідної природи, рідного життя. Психологі народньої не викоринити і не витрутити з душі народу, вона завжди буде відриватись національними особливостями і буде пориватися до того, що ближче і дорожче їй, як родина, звязана з землею, тягнеться до світу, до повітря, без яких не може жити".

Як бачимо, всі майже переглянуті нами статті торкаються питання про українізацію народньої школи на Україні. Це найважливіше й найважніше питання нашого часу, і доки воно не здійсниться, доки принципи: "рідна мова в рідній школі" не будуть переведені в життя,—доти воно не зійде, не може і зійти з сторінок української педагогічної преси. З питання чисто теоретичних в цих книжках "Світла" зачеплено тільки проблему кари в дуж-і цівавій і змістовній статті п. Чепіги: "Страх і кара".

Розглянувши фізіологічні виявлення почуття страху й психологічні наслідки цього почуття, автор виступає завзятим противником того архаїчного і невичайно шкідливого засобу, якого й досі держаться в своїй ви-

ховничій практиці наші, збудовані на примусі, школи, то б то—жари. Стаття велми й велми початкова, особливо для сільської школи, де, на жаль, цей принцип не тільки домінує, але іноді й набуває таких варварських форм, про які згадує п. Капельгородський в розглянутій вище статті: "мордобой", "колінака" і т. д.

Закінчуючи свою розвідку, п. Чепіга робить висновок, який повинен пам'ятати усякий вчитель, що бажає бути справжнім педагогом:

"Виховання збудоване на страху—неправдиве і невчливо шкідливе для психофізичного стану дитини. Під впливом його тіло дитини нервується, почуття дають неправдиві уявлення, знищуються логічність думок, розв'язок розуму прагне в бік найменшого опору і витворюються хисткі моральні переконання, витворюється істота безвільна, бозна, шкідлива для людського. А тому в вихованні слід уникати всього, що побилює почуття страху, навпаки живити таких засобів, котрі не давали б ґрунту за його, віддалити все, що збуджує страх".

На теми учительського побуту в VI книжці надруковано цікаву статтю С. Русової: "До сучасного становища народнього учителя". Виявляючи духовне становище народнього вчителства по даних московської анкети п. Русова приходить до сумних висновків. Більше 80 відсотків тих учителів і вчителюк, що дали відповідні на анкету, згадують про свою педагогічну неосвіченість. Цікаві приклади приводить п. Русова про ті перешкоди, які ставить учительів незнайома йому мова школярів. Ще цікавіше, що на незнання рідної мови учнів більш усього скаржаться учителі східних губерній і наших південних: Весарабі, Катеринославщини, Таврії, Полтавщини й Херсонщини.

Переходячи далі до матеріального становища вчителства, п. Русова підкреслює, що плата за тяжку вчительську працю дуже низька, дохо-

дить до 180 рублів на рік (напр., в пензенській губ.), і лиш зрідка досягає 400—600 руб. (кайська, Таврія та інш. губ.); переіно ж на рік аходиться 360 руб., в кращих же випад-450 руб.

Переказавши потім спроби скласти схеми такого бюджету, при якому матеріальні умови не так суворо одбивались б на житті вчительства, п. Русова а жалем підкреслює, що загально-земський з'їзд обмежався в цій справі тільки коротенькою й дуже загальною резолюцією, од якої "тхне якимось офіціозом".

Звертає п. Русова увагу й на дуже певне правове становище учителя, і висловлює думку, що "всепри поширення народньої освіти перш за все виникає питання про правове невизначеність учителя й його матеріальне забезпечення", бо "тільки коли на краще одміниться його становище, школа народня, а поширеною програмою, що відповідає вимогам міщогого життя, буде мати справді учителя, жвавого робітника, користного й для учнів й для їх батьків".

Пам'яті одного з "ширих робітників", хоч, правда, й не з кола народнього вчителства, але людини, що багато потрудилась на полі народньої освіти,—О. О. Андрієвського,—п. Русова присвятила свою другу статтю.

Звертаючись до інших одділів журналу, як "З біжучого життя", "Шляхна хроніка", "Вібіографія" й "Огляд журналістів", ми знаходимо в них таку ж вдержаність, як і в більшості статтях. І коли редакція звертається в VII книжці до своїх читачів з проханням підтримати часопис, між іншим, і своїми дописами, ми можемо тільки побажати, щоб це прохання редакції не восталося без відгуку, бо такі "повідомлення а місця" нададуть ще більше цікавості й оживлення часописові й обогатять конкретними фактами його життяву, нетерогічну частину.

С. О.—вчч.

